

Nieuwsbrief Scheepvaartmuseum Baasrode – Oktober 2017

Nieuws en evenementen

STEUN SCHEEPVAARTMUSEUM BAASRODE VZW

Dit kan uiteraard door lid te worden van onze vereniging. Een extra steuntje kan echter ook door het storten van een fiscaal aftrekbaar gift. Het Scheepvaartmuseum kan niet zelf een attest afleveren, maar koepelvereniging Herita vzw kan dat wel doen voor ons. Herita vzw is een ledenbeweging en een netwerkvereniging die iedereen met een hart voor erfgoed samenbrengt en ondersteunt. Meer informatie over hun werking op www.herita.be

Giften voor Scheepvaartmuseum Baasrode dient u te storten aan Herita vzw, Oude Beurs 27, 2000 Antwerpen, op het nummer BE81 7450 0823 0824 met vermelding van "GIFT" (BIC-code: KREDBEBB).

Let wel, dat nummer enkel gebruiken voor giften ten bate van het Scheepvaartmuseum Baasrode.

Voor een gift van EUR 40,00 of meer ontvangt u het volgende jaar een fiscaal attest.

Evenementen

Open Monumentendag 10 september we telden bijna 400 bezoekers, bij een echt Belgisch zomerweertje het kon dus alle kanten op. In de houten loods zorgden onze vrijwilligers voor een gezonde portie gebak met koffie of thee.

Cafeetje met zijn terras was ook goed bezet en er was veel belangstelling voor de drie gratis rondleidingen van het museum.

Veel rust werden onze vrijwilligers niet gegund want het weekendde erna waren het dan weer de Scheldefeesten. Een podium buiten plaatsen voor het brengen van live music en voor de zekerheid werd er ook nog een podium binnen in de houten loods geplaatst.

En dat was maar een geluk ook want zaterdag namiddag, het live optreden was maar juist bezig stortte zich een waterval van regen over de bezoekers.

Onze bierkiosk die we van de brouwerij Malheur mochten lenen stond er plots maar eenzaam bij.

De botterbouwers uit Spakenburg werden door de regen niet verontrust de botter Rosalie staat immers onder dak. Er werden die dag 2 rondleidingengegeven.

Zondag de tweede dag waren de weergoden ons beter gezind, het werd een droge dag en dit beïnvloedde de doorstroming van de Malheur aan de kiosk in de goede zin.

Volgens onze tellers hebben er ruim 1500 mensen op deze dag het museum bezocht.

Het terras aan het cafeetje was overladen net zo als het terras aan de kiosk en bijzonder wanneer de live music er de swong in bracht met op de achtergrond het gehamer van botterbouwers, die de Rosalie aan het breeuwen waren met katoentouw en in teer bewerkte hennep.

Er waren hiervoor heel wat belangstellende. Zaterdag werden er twee gratis rondleidingen gegeven maar door de grote interesse werden er zondag drie rondleidingen gegeven.

In de houten loods gingen onze pannenkoeken weer gretig van de hand onze vrijwilligers hebben hier ook goed werk geleverd aan de bakplaat en met tien koeken gelijktijd werden ze gebakken, allemaal koeken van verse deeg. Een gezonde blos kleurde de wangen van de bakkerinnen van de hitte van de plaat en de inspanningen. Zaterdagavond kregen 40 ingeschrevenen een overvloedige BBQ voorgeschoteld, Er was zoveel over dat de vrijwilligers er zondag nog een maaltijd aan over hadden. Zondag namiddag om half vijf stopte onze live music maar de bezoekers hebben nog een hele tijd genoten van de site met zijn mogelijkheden.

Volgend jaar gaan we zeker de live music langer laten spelen. Met dank aan alle sponsors en vrijwilligers die zich er voluit voor ingezet hebben.

Botterbouw

Het laatste stuk boeisel werd nu vastgeschroefd en nu is het kalefaten of brieuwen.

De planken die op meeste plaatsen zeer nauw tegen elkaar geplaatst zijn worden een stukje uit elkaar geslagen. Waarna er wit katoentouw in wordt geslagen. Het berghout rondom werd van boven en onder gekalefaat dat is zo'n 65 meter.

Ter hoogte van de bun werd dan weer in teer gedrenkte hennep gebruikt ook voor zo'n 30 meter, dus samen zowat 100 meter. Waarschijnlijk zijn er bijna zo'n 1000 meter te kalefaten.

Voor dat de rest van de planken of gangen gekalefaat worden gaat eerst de romp geschaafd en geschuurd worden. Waarna de naden dan zullen gekalefaat worden. Dit alles werd gefilmd en gefotografeerd voor de latere generaties.

Van de ruim zestig bidders die er nog zijn bevind er zich één in Baasrode (de enige plaats waar nu en in het verleden bidders gebouwd werd) en er sinds dertig jaar geen enkele nieuwbouw meer aan toegevoegd is, zelfs niet in Nederland.

Het najaar laat zich weer voelen en dat is een goede reden om alle houtresten en andere zaken te ruimen op de werkvloer van de Rosalie, immers voor dit jaar zitten de werken er op.

De leuning van de houten trap werd hersteld en is hiermee ook al wat veiliger voor de bezoekers en vrijwilligers.

Het beoogde doel voor dit jaar is bereikt en we wachten al met ongeduld of we de doelstelling voor volgend jaar kunnen halen," De Rosalie" het water laten proeven in de dok van Van Damme.

Aan deze gebeurtenis zal zeker een feestelijk tintje hangen.

Patrimonium

In de maand september werden er van onze vrijwilligers extra inspanningen gevraagd met evenementen zoals het organiseren van OMD en Scheldefeesten en de vele groepen bezoekers.

Is er heel wat te kuisen poetsen en plaatsen van tafels, stoelen, podiums kiosk en het vergaren van sponsorgelden. Maar het resultaat mocht gezien worden.

Er bleef nog wat tijd over om nog een laag teer te kwasten op één van de ijzeren roeiboten die buiten liggen dan kan hij de winter doorkomen. Het roer krijgt nog een laag harpuis, maar hangt nog niet terug aan de Alyv.

Door de vele bezoekers hadden de vrijwilligsters de handen vol om alles netjes te houden binnen in het museum.

Na de evenementen werd dan alles weer afgebouwd en binnen en buiten gereinigd.

Afval hout werd op de gehele site verzameld en gesorteerd.

Er werd ook een houten scheepsluik voorzien van een laag bruine teer uit Zweden (niet te verwarren met koolteer).

Wat ruikt dat aangenaam, sommige onder u zullen zich dat ook wel herinneren. En de geur roept ook de tijd van toen op wanneer de scheepsluiken op een mooie zomerdag geteerd moesten worden. s' Ochtends bij het krieken van de dag werden de luiken met water gereinigd en de potten teer werden door de zon aan dek opgewarmd. De delen van ons lichaam die blootgesteld stonden aan de zon werden ingesmeerd met zonnen creme. De huid verbrande door de weerkaatsing van de zon op de teer zeer snel. Eerst werden de presseringen ingesmeerd met een kwast met lange steel en daarna de planken met de rol. Men probeerde dan toch klaar te zijn met het middageten, want later op de dag werd het dan toch meestal te heet. Zodanig dat men tegen s'avond de afgelopen teer moest verwijderen van de bulp of slag aan de den en gangboorden.

De klampen aan de onderkant van het luik werden dan de volgende keer ingestreken maar niet de onderkant van de houten planken. Heb me eigenlijk nooit afgevraagd waarom dat zo gedaan werd, misschien uit zuinigheid of voor het ademen van de plank.

Als er lezers nog een andere suggestie hebben laat het maar weten met een berichtje naar het Scheepvaartmuseum, of naar Jozeph.dehaeck@skynet.be

In een van de kamers van het archief werden enkele scheepsmodellen op de overloop in gelazen kastjes geplaatst, zodat de bezoekers weer wat extra's te zien krijgen.

Ledenwerving

Onze vereniging ziet zijn leden aantal in september weer aangroeien met 10 nieuwe leden

We overschrijden hier mee de kaap van de 150 leden en sluiten september af op een totaal van 151 leden.

In de loop van de maand november worden de brieven verzonden naar de leden met de vraag om hun vertrouwen te schenken en hun lidmaatschap te verlengen.

Scheepspraat

Haringbuys (deel 2)

Blijkbaar blijkt de Buys zoals deze die in 1725 bij De Landtsheer gebouwd werd volgens het bestek een plat bodem te zijn dus meer geschikt voor ondiepe wateren zoals de binnenwateren.

Op geen enkele tot hiertoe gevonden afbeelding van een Buys werd een zwaard opgemerkt. Zoals men wellicht weet heeft een platbodem zwaarden nodig om te zeilen, kielschepen en de meeste zeegaande schepen hebben geen zwaarden.

Zo ook een buys die genoemd wordt als een rondspant kielschip

En volgens ingewijden waren de verhoudingen (L : Br =) afmetingen van de Baasroodse Buys niet geschikt om de zee mee te bevaren.

meter 18,70 : 3,6 = coëfficiënt van 5,19

Uit een opgave van een zeegaande buys uit dezelfde periode gebouwd in Vlaardinge Nederland komen we tot het volgende resultaat, meter 13,73 : 3,48 = coëfficiënt van 3,95

Als je dit vergelijkt met het coëfficiënt van een baquet de Charleroi meter 20 : 2,50 = coëfficiënt van 8.

Van dit scheepstype zijn de maten zelfs zodanig ongunstig dat het schip niet zelfstandig kon gezild worden. Het was alleen mogelijk als men 2 baqueten naast elkaar meerden anders zou het schip kapzeisen

Men kan aanvoeren als men enkel steunt op de naam van het scheepstype Buysschip men hier niet kan aannemen dat hier een Haringbuys zou bedoeld zijn. Blijkbaar was er een binnevaartuig type die Buys werd genoemd.

Het minste wat men kan zeggen is dat er ook Buysen gemaakt werden voor de binnenwateren, of heeft men zich vergist van benaming voor het type schip?

Het is voorlopig niet te achterhalen wat er gebeurd is.

Zoals reeds eerder geschreven is de Buys in Vlaanderen reeds in de twaalfde eeuw vernoemd als buza in die tijd waren ze een aanzienlijk kleiner en open en waren ze bedoeld om haring te vissen langs de Vlaamse en Hollandse kust.

Het waren dag vissers zij waren dus niet langer onderweg dan een dag en leverden hun haring vers af.

Vanaf 1350 kenden men het kaken van de haring en hierdoor kwam er geleidelijk verandering in de bouw van de Buysen. Ze werden groter omdat er meer ruimte aan dek vereist was voor de vis te kaaken en te pekelen.

Doordat de schepen groter en steviger werden voerden ze ook verder de zee op om de haring op te zoeken. De eerste buysen met een lengt van circa 13 meter werden in Zeeland en Holland gebouwd in het 1415.

De afgelegde afstand naar de visgronden langs de Engelse en Schotse oostkust tot aan de Shetland eilanden was voor die tijd enorm, 500 zeemijlen was voor deze vol gebouwde zware schepen een hele karwei met alleen de zeilen voorhanden, om tegen de overheersende westenwinden op te tornen

Men voer met een vloot Buysen samen naar de visgronden vanaf juni en meestal werd er teruggevaren in september. Wanneer het weer het toeliet werd er in september nog een reis gemaakt tot oktober het einde van het seizoen.

Met de vloot voeren ook een (hospitaalschip) en enkele jagers mee. De jagers waren meestal snellere schepen die tussen de visgronden en de thuishavens heen en weer pendelden en de lading haring in tonnen met pekelen overnamen van de vissende buysen en transporteerden naar de thuishaven. Vleet dat is de benaming van de netten die men gebruikte om de haring te vissen, zo'n 45 netten werden aan elkaar bevestigd en die loodrecht vanaf het wateroppervlakte naar beneden hangend.

De netten hadden een rechthoekige vorm en waren circa 30 meter op 14 meter, dus als de vleet geschoten was dan hangde daar een gordijn van 1350 meter tot zo'n 14 met diepte.

Deze werd staande vleet genaamd, het schip werd bevestigd aan de netten. Het gewicht van schip en netten moest zodanig in balans zijn dat ze voor beide fungeerde als anker en dezelfde afstand en lijn behielden. Het schip lag niet verankerd aan of in de zeebodem.

Beiden het schip en het lange net werkte als een drijfanker voor elkaar waardoor ze ondanks de getijdenstromingen niet ter plaatse bleven maar ten opzichte van elkaar wel.

Tot ver in de negentiende eeuw werd op deze wijze door buysen gevist en na bijna achthonderd jaar werden er geen buysen meer gebouwd en werden vervangen door Loggers een scheepstype uit de negentiende eeuw.
Einde .